

Tartalom

I. A BATTHYÁNEUM	5
Előszó — Batthyány Ignác püspök (1741–1798) élete és tudományos munkássága — Batthyány tudománytörténeti jelentősége — A könyvtár utóélete — A könyvtár kottás forrásainak rövid áttekintése provenienciájuk alapján	
II. A KOTTÁS FORRÁSOK KATALÓGUSA	23
Előszó a katalógushoz — a) Teljes források — b) Kottás fragmentumok — c) Kottás bejegyzések — d) Nyomtatott missalék kottás bejegyzéssel	
III. KIEMELT ELEMZÉSEK	131
a) Kozlovsvári graduále R.I.1. — b) Felvidéki graduále R.I.96. — c) Gyergyói graduále R.IX.57.	
IV. A KIEMELTEN ELEMZETT GRADUÁLÉK TARTALOMJEGYZÉKE	183
a) Kozlovsvári graduále R.I.1. — b) Felvidéki graduále.R.I.96. — c) Gyergyói graduále R.IX.57.	
V. FÜGGELÉK	225
1. A könyvtárnak a katalógusban szereplő kottás forrásai mai jelzet szerint műfaj, kor és notáció feltüntetésével — 2. A kottás források jelzeteinek és katalógusszámainak összesítő táblázata — 3. A kottás források műfajok szerint csoportosítva — 4. A kottás források notáció szerint csoportosítva — 5. A fragmentumok összesítő táblázata jelzet, írás, és notáció feltüntetésével — 6. A fragmentumok notáció szerint — 7. Batthyány Ignác könyvbeszerzései — 8. a) A lőcsei könyvtárból származó kottás források — b) A Batthyány könyvtárnak a középkori lőcsei könyvtárból származó könyvei — 9. A kottás források sorrendje a Cseresnyés jelzetek alapján — 10. A Batthyány könyvtárnak a Csapodi-katalógusban szereplő forrásai — 11. a) A Batthyány könyvtár nem kottás liturgikus könyvei — b) A Batthyány könyvtár breviáriumi — 12. Kottaátírások — 13. Mikrofilmek, fotók, diaképek	
VI. BIBLIOGRÁFIA	

Csomó Orsolya

Csomó Orsolya karvezető, az MTA Zenetudományi Intézetének tudományos segédmunkatársa, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem egyházzenetanszékének óraadó tanára, a Magyar Egyházzenei Társaság titkára és az Egyetemi Lelkészség szkolájának vezetője. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola középiskolai énektanár és karvezető szakán (1988–1993), majd az egyházzene-szakon (1991–1996), végül az egyházzenei mesteriskolában (1996–1999) folytatott tanulmányokat.

Egyházzenei mesterdoktori (DLA) vizsgája részeként a szóbeli szigorlatot *Kovács Sándor*, *Dobszay László* és *Török József* előtt 2000. október 26-án tette le. Témái: I. a pálosok szerepe a magyar zenetörténetben; II. magyarországi gregorián hangjegyzések a középkorban; III. a szekvencia.

A jelölt liturgikus és koncertelőadása a budapesti Piarista kápolnában 2002. február 2-án, szombaton este ment végbe. Közreműködött a Zeneakadémia egyházzenetanszékének hallgatóiból, valamint a *Capella Universitatis*-ből alakult kamarakórus.

Disszertációját (témavez: *Szendrei Janka*) 2002. február 13-án a Régi Zeneakadémián *cum laude* minősítéssel védte meg. Opponensei *Déri Balázs* és *Dobszay László*, a bizottság tagjai *Jeney Zoltán* (elnök), *Kiss Gábor* és *Kollár Éva* voltak.

Mise és koncert: Purificatio ünnepének rekonstruált liturgiája a XVII–XVIII. századi zágrábi processzionálék anyaga alapján

A processzió tételei (XVII–XVIII. századi zágrábi processzionálék alapján): *Maria intacta Virgo*, *Postquam impleti sunt*, *Ave gratia plena*, *Adorna thalamum*, *Responsum accepit*, *Lumen ad revelationem*, *Asperges me*, *Laude Maria Virgo*, *Simeon iustus et timoratus*, *Quod chorus vatum*, *Dum inducerent puerum Iesum*.

A mise tételei (proprium a XIV. századi Zágrábi graduáléból, ordináriuma: *Orlandus Lassus: Missa super Laudate pueri*), introitus: *Suscepimus Deus*, graduále: *Suscepimus Deus*, Alleluia: *Adorabo ad templum*, offertórium: *Felix namque es*, kommúnió: *Responsum accepit*, kivonulás: *Costanzo Festa: Lumen ad revelationem* című motettája.

A zágrábi székesegyház XVII–XVIII. századi processzionáléi

A bevezető fejezet vázolja a processzió műfajtörténetét. Ezt követi a magyarországi processziós források ismertetése, majd a zágrábi székesegyház történeti és liturgiátörténeti bemutatása. Az utóbbi képezi a dolgozat egyik központi részét, mivel ez a kiindulópontja a disszertáció fő tézisének: a XVII–XVIII. századi processzionálék anyaga retrospektívnak tekinthető, sokat megőrzött a középkori zágrábi liturgikus hagyományból. A 4. fejezet a XVII–XVIII. századi zágrábi forráscsoport kodikológiai leírása, melyet egy kiemelt kézirat (VII-104 processzionále) elemzése követ. (Táblázat foglalja össze a kódex tartalmát, a tételek megnevezésén túl dallamincipitjükkal, tónus- és műfajmegjelölésükkel, liturgikus funkciójukkal kiegészítve.)

A 7. fejezet a kiemelt processzionále eredeti processziós tételeinek zenei és történeti elemzését adja, a 8. fejezet pedig a liturgikus leírásokat rendszerezi.

A 9. s egyben legbővebb fejezetben az egyházi év legjelentősebb ünnepeinek processziói kerülnek mérlegre az újkori és a középkori zágrábi források alapján, végül a zárófejezet összefoglalja a hagyományörökítés módjait, kimutatja, hogy ez a kései forráscsoport mennyiben tekinthető retrospektív forráscsoportnak, mennyiben és milyen jellegű új anyagot tartalmaz.

Tartalom

Bevezetés	1
1. A processziókról és processzionálékról	4
2. Magyarországi processzionálék és processziókat tartalmazó kódexek	11
3. Zágráb — a püspökség, a székesegyház és a liturgia története	27
4. A XVII–XVIII. századi zágrábi processzionále-forráscsoport	44
5. A Horvát Tudományos és Művészeti Akadémia Archívumának (Arhiv Hrvatske Akademije Znanosti i Umjetnosti) VII-104 jelzetű processzionáléja	65
6. Elemző táblázat a Horvát Tudományos és Művészeti Akadémia Archívumának VII-104 jelzetű processzionáléjáról	68
7. Általános áttekintés a kézirat zenei anyagáról	105
8. Általános áttekintés a kézirat liturgiai anyagáról	121
9. A XVII–XVIII. századi processzionále-csoport anyagának összehasonlítása középkori zágrábi forrásokkal	143
9.1. Az ádventi és a karácsonyi időszak processziói — 9.2. Purificatio — 9.3. Hamvazószerda — 9.4. Virágvasárnap — 9.5. Nagyheti lamentációk — 9.6. Nagycsütörtök processziói — 9.7. Nagypénteki processziók — 9.8. Húsvéti processziók — 9.9. Rogáció(k) — 9.10. Mennybemenetel, pünkösöd, Szentháromság vasárnapja — 9.11. Úrnapja — 9.12. Dedicatio — 9.13. Inventio et Exaltatio Sanctae Crucis — 9.14. Összegzés	
10. Zárászó — alkalmazási lehetőségek a mai liturgikus gyakorlatban és hangversenyéletben	325
11. Bibliográfia	329
12. Függelék	347

Dávid István

Dávid István orgonaművész, főiskolai tanár, a nagykőrösi református egyház orgonistája, a Károli Gáspár Református Egyetem Tanítóképző Főiskolai Kara Kántorképző Intézetének vezetője. Zenei tanulmányait a kolozsvári George Dima Zeneakadémián végezte (1967–1972), több nemzetközi orgona-mesterkurzus aktív hallgatója volt (Johannes Ernst Köhler, Jean Guillou és David Titterington), majd a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem egyházzenei mesteriskolájában 1996–1999 között folytatott tanulmányokat és szerzett abszolutóriumot.